

På vegne av reinbeitedistriktene
V/Johan Anders Eira
9357 Tennevoll

Rettighetshavernes fellesmøte om ny reinbeitekonvensjon

Representanter for reinbeitedistriktene Saltfjell, Balvatn, Gielas, Stállonjárga (Hjerttind/Altevaun/ Fagerfjell) og Mauken samlet til møte på Grand Hotell i Narvik 16. okt. 2012, heretter kalt rettighetshavere, vil uttrykke følgende:

Reinbeitekonvensjonen ble undertegnet den 7. okt. 2009 av Norges og Sveriges regjeringer, og landene planlegger å ratifisere konvensjonen innen overskuelig fremtid. Rettighetshaverne er positive til at det er lagt opp til muligheter for endringer av det underskrevne konvensjonsforslaget før det blir ratifisert, slik at konvensjonen faktisk kan oppfylle sitt mandat om en bærekraftig reindrift også for samene på norsk side, sitat: *"...et framforhandlet resultat skal gi grunnlag for en bærekraftig og positiv utvikling for norsk reindrift, der miljøvern hensyn ivaretas. Mandatet må ta høyde for Norges folkerettslige forpliktelser vedrørende vern av urfolks miljø- og naturverdier og tradisjonelle næringsutøvelse."* Kongelig resolusjon, Norges Kgl. Utenriksdepartement, datert 20. januar 2003.

Slik Sametinget oa. har pekt på er det åpenbart at rettighetshaverne på norsk side vil bli sterkt skadelidende dersom foreliggende konvensjonsutkast med områdeprotokoller blir vedtatt, mens det motsatte i stor grad er tilfelle for reindriften på svensk side. Samtidig synes fremgang for reindriften på svensk side i konvensjonssammenheng i stor grad å skulle "legitimeres" med eventuelle tidligere tiders urett. Hvem som skal ta belastningen med å gjøre opp for eventuell tidligere urett fra nasjonalstatene mv. er et viktig prinsipielt spørsmål. *I alle tilfeller kan ikke dette lastes over på rettighetshaverne på norsk side.* Nasjonalstatene har derimot et klart ansvar her, et ansvar de bør stå inne for.

Rettighetshaverne er også positive til Sametingets plenumsvedtak fra 10.06.2010 Sitat: *" Sametinget konstaterer at reinbeitekonvensjonen med tilhørende områdeprotokoller for områdene sør for Saltfjellet på en tilfredsstillende måte ivaretar reindriften på norsk side. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vart både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Dette gjelder særlig mangel på anerkjennelse av nødvendig og forsvarlig vinterbeiteland for enkelte distrikter, slik som Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikter For å avhjelpe på de manglene som forhandlingsprosessen har hatt i de nordlige områdene mener derfor Sametinget at det er behov for at det igangsettes en snarlig prosess med nyforhandlinger om områdeprotokoller for områdene Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og*

Saltfjellet hvor man kommer frem til en rimelig fordeling av beitearealer mellom reinbeitedistriktene på norsk og svensk side. Sametinget ønsker å bidra til at Staten kan finne egnet mate for nyforhandlinger med det formål å oppnå enighet, forutsigbarhet og godt samarbeid mellom reinbeitedistriktene på begge sider av grensen. En slik prosess må sikre nødvendig deltakelse fra de berørte reinbeitedistrikter i tråd med konvensjonsutkastets formål. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte omradeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet..”

Plenumsvedtaket slår fast at de ovenfor omtalte reinbeitedistriktene skal sikres nødvendig deltakelse prosessen, og legger også føringer ift. at disse distriktene skal sikres nødvendig og forsvarlig beiteland, begge deler i tråd med konvensjonstekstens formål.

Vi vil på det sterkeste beklage at de berørte reinbeitedistriktene ikke fikk mulig til å komme med uttalelser i forkant av signeringen av foreliggende konvensjonsforslag. Signeringen ble foretatt 7. okt. 2009, mens rettighetshaverne fikk denne til høring fra Sametinget på et senere tidspunkt, nemlig den 13. okt. s.å., og ikke fra LMD før 27.08.2010. Rettighetshaverne vil også på det sterkeste beklage at Balvatn reinbeitedistrikt har falt bort i Sametingets behandling. Balvatn reinbeitedistrikt er uten tvil en rettighetshaver, og vi forutsetter at også Balvatn heretter blir betraktet som et av de berørte reinbeitedistrikter.

Før ministermøtet i Stockholm den 21.09.12, hadde Sametinget ved Dunfjell/Åhren utarbeidet et forslag til ny konvensjonstekst som var blitt sendt til ministrene på forhånd. Rettighetshaverne fikk via media kjennskap til at det altså forelå et nytt konvensjonsutkast, og det er denne teksten fra Dunfjell/Åhren som da etter hvert av media har fått benevnelsen «katastrofedokumentet». Rettighetshaverne fikk senere vite at dokumentet ble behandlet i Sametingsrådet, og at det da beklageligvis hadde fått støtte fra et flertall i rådet.

Senere ble rettighetshaverne invitert av Sametinget til et møte i Karasjok. På Karasjok-møtet (den 25.-26.09.2012) ble utkastet omsider offentliggjort og fremlagt for diskusjon, da sammen med Sametingsrådsmedlem Ellinor Jåma. Imidlertid hadde rettighetshaverne gjennom media fått kjennskap til at det også forelå dissens i saken. Rettighetshaverne etterlyste da innsyn i dissensen avsagt fra Sametingets visepresident dr. juris Laila Susanne Vars for partiet Arja, men fikk til svar fra Sametingsråd Jåma at det ikke forelå noen skriftlig dissens. Senere samme dag bekreftet imidlertid visepresidenten selv ovenfor rettighetshaverne at det faktisk forelå en skriftlig dissens. Rettighetshaverne ba da umiddelbart om møte med Sametingets president, som da også måtte bekrefte at det fantes en skriftlig dissens.

Slike arbeidsmetoder hvor avgjørende saksdokumenter forsøkes unndratt partene, sammen med manglende åpenhet, og en vedvarende aversjon mot inkludering av rettighetshaverne i arbeidet, kan ikke aksepteres, og inngir ikke tillit. Vi finner det

eiendommelig at Sametinget i sitt plenumsvedtak først kritiserer staten for manglende prosess mot de berørte rettighetshavere, og deretter selv straks synder mot det samme når arbeidet tar til. Det kan legges til at når Sametinget sendte konvensjonssaken på høring 13.10.2009, ble høringen svært overraskende ikke sendt til flere av rettighetshaverne som er svært hardt berørt på norsk side, men derimot til en rekke aktører som vi ikke kan se er relevante parter i saken. De aktuelle distriktene måtte faktisk selv be om og purre Sametinget for å få tilsendt høringsbrevet. Dette bygger opp under det samme, lite tillitsvekkende bildet av sakens håndtering også fra Sametingets side.

Rettighetshaverne vil dog forholde seg til Sametingets president Egil Ollis presisering på plenums møte den 28.09.2012 om at det er det fremforhandlede konvensjonsutkastet, og ikke det sk. katastrofedokumentet som skal ligge til grunn for Sametingets videre arbeid.

Rettighetshaverne kan likevel ikke unnlate å uttrykke sin forundring over at Sametingsrådets flertall, gjennom sitt bifall til det sk. katastrofedokumentet, på egen hånd og uten konsultasjoner, kunne begynne å foreslå forandringer på artikkelnivå i konvensjonsteksten, som det har vært omforent enighet om, dvs. som har vært akseptert av begge lands regjeringer. I denne sammenheng har vi også registrert at ministerne i møtet i Stockholm gav uttrykk for at det ikke er rom for nye konstruksjoner, men en mulighet for justeringer.

Likevel, den 04.10.2012 fikk rettighetshaverne e-post fra Sametingets administrasjon ved Ingeborg Larssen om å komme med innspill til arbeidsnotatene utarbeidet av Dunfjell/Åhren. Vi er forbauset over at administrasjonen ikke følger opp presidentens presiseringer i plenum om at det omtalte såkalte katastrofedokumentet ikke skal danne grunnlaget for videre forhandlinger.

Hva angår Sametingets spørsmål til diskusjonsgrunnlag, så ber vi Sametinget gjennomgå distriktenes høringsuttalelser på nytt. I høringsuttalelsene er problemstillingene inngående beskrevet, og det er dette som danner grunnlag for det videre konvensjonsarbeidet.

I følge plenumsvedtaket 10.06.2010, sitat; Sametinget anerkjenner de inngatte omradeprotokoller unntatt omradeprotokollene for reinbeitedistriktene Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet, jfr. De paragrafer som omhandler disse distrikt i omradeprotokollen. Disse reinbeitedistriktene som far en betydelig reduksjon i sine tradisjonelle vinterbeiter som en følge av reinbeitekonvensjonen, har et sarlig vern etter Grunnlovens § 110 a og da de star i fare for a miste naturgrunnlaget for sin naring og kultur. Disse reinbeitedistriktene, skal gjennom a tilfores ressurser settes i stand til a kunne fore videre avtaleforhandlinger. Det pahviler Staten i a ta et slikt ansvar og Sametinget forutsetter at dette ansvaret oppfylles.

På bakgrunn av denne kritikkverdige prosessen hittil, jamført med sakens alvorlige karakter, krever rettighetshaverne selv å kunne utpeke representanter som forhandler på våre vegne i de videre forhandlinger, og under forutsetning av at plenumsvedtaket, sametingspresidentens forsikringer, samt konvensjonens

overordnede mål om bærekraftig reindrift i begge land skal etterfølges, så er rettighetshaverne innstilt på å fortsette forhandlingene.

Med hilsen

Johan Anders Eira
To Øst - Øst
Førstak Tore Eira

Per Ole Østkal
Per. Ole Østkal
Østkal